

Rapport

Openbaar

Rapportnummer:

datum:

Verzoekschrift van

de heer M. te A. ingediend door **de heer De Bruijn en mevrouw Spooren**

van de Stichting Wetswinkel Amsterdam te Amsterdam

met een klacht over een gedraging van

het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland

Bestuursorgaan:

de beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland

(de burgemeester van Amsterdam)

Klacht

Verzoeker klaagt erover dat een met naam genoemde politieambtenaar van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland op 5 januari 2006 de kamer/woning van verzoeker heeft betreden zonder in het bezit te zijn van een machtiging tot binnentreden.

Verzoeker klaagt erover dat hij onterecht als verdachte is aangemerkt, waardoor de later afgegeven machtiging tot binnentreden niet had mogen worden verstrekt.

Verzoeker klaagt erover dat hij bij zijn aanhouding op 5 januari 2006 is geboeid.

Beoordeling

Algemeen

1. Verzoeker woont samen met een aantal bewoners in een woongemeenschap in een pand te Amsterdam. Mevrouw H. woont ook in dit pand, maar heeft aangegeven geen deel te willen uitmaken van de woongemeenschap. Mevrouw H. woonde al in het pand voordat werd besloten tot het stichten van een woongemeenschap. Dit zorgde voor spanningen tussen mevrouw H. en de overige bewoners, onder wie verzoeker. Politieambtenaar E, buurtregisseur, trad vanaf 2004 meerdere malen op als bemiddelaar in het ontstane conflict.

2. Op 5 januari 2006 ontving politieambtenaar E. een melding van mevrouw H. dat verzoeker wederom de kraan waarmee het water in het pand wordt afgesloten (hierna: de waterkraan) had dichtgedraaid. Politieambtenaar E. ging ter plaatse waar hem door

mevrouw H. de waterkraan werd getoond. Deze waterkraan bevond zich in de gemeenschappelijke ruimte van het pand. Verzoeker lag op dat moment in zijn kamer/woning te slapen. De deur van zijn kamer/woning grenst direct aan de gemeenschappelijke ruimte. Politieambtenaar E. is naar verzoeker toegelopen en verzocht hem de waterkraan open te draaien. Verzoeker gaf hier geen gehoor aan en verzocht politieambtenaar E. zijn kamer te verlaten. Politieambtenaar E. verliet hierop de kamer van verzoeker, waarop het gesprek tussen politieambtenaar E. en verzoeker in de gemeenschappelijke ruimte werd voortgezet. Het gesprek tussen verzoeker en politieambtenaar E. eindigde uiteindelijk in de aanhouding van verzoeker, nadat politieambtenaar E. door middel van een machtiging tot binnentreden nogmaals in de woning van verzoeker was binnengetroten.

3. Verzoeker kon zich niet vinden in deze gang van zaken en diende op 20 januari 2006 een klacht in bij het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland. Verzoeker klaagde er onder meer over dat politieambtenaar E. zonder machtiging zijn woning binnentrad, de latere machtiging tot binnentreden niet geldig was, en dat hij werd geboeid nadat hij was aangehouden.

4. Op 28 maart 2007 adviseerde de Commissie voor de Politieklachten Amsterdam-Amstelland (hierna: de klachtencommissie) de klacht van verzoeker ongegrond te verklaren. De korpsbeheerder liet bij beslissing van 20 juni 2007 weten zich met dat advies te verenigen; volgens de korpsbeheerder verliet politieambtenaar E. terstond de woning van verzoeker nadat deze hem dit had gevraagd, waardoor het binnentreden zonder machtiging niet onbehoorlijk was. Daarbij oordeelde de korpsbeheerder dat verzoeker voor het overtreden van artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht werd aangehouden en teneinde verzoeker te kunnen aanhouden een machtiging tot binnentreden werd afgegeven. Dat de machtiging niet vermeldde voor welk feit verzoeker werd aangehouden maakte de machtiging niet ongeldig, aldus de korpsbeheerder. Ten slotte oordeelde de korpsbeheerder dat verzoeker de handboeien werden aangelegd omdat hij op geen enkele manier meewerkte aan zijn aanhouding.

5. Verzoeker kon zich niet vinden in de afhandeling van zijn klacht en richtte zich uiteindelijk op 1 april 2008 tot de Nationale ombudsman.

Verzoeker verzocht de Nationale ombudsman een onderzoek in te stellen.

I. Ten aanzien van het binnentreden zonder toestemming

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt er allereerst over dat een met naam genoemde politieambtenaar van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland op 5 januari 2006 zijn kamer/woning betrad zonder in het bezit te zijn van een machtiging tot binnentreden.

2. Verzoeker bracht onder meer naar voren dat hij in de nacht van 4 op 5 januari 2007 de waterkraan dichtdraaide in verband met een lekkage. Om een uur of acht in de ochtend van 5 januari 2007 stond plotseling een politieambtenaar (naar later bleek politieambtenaar E., toevoeging N.o.) in zijn kamer die hem wekte en schreeuwde dat hij de kraan moest opendraaien. Verzoeker gaf aan dat hij de politieambtenaar vroeg wat zijn reden voor binnentreden was. Hier kreeg hij echter geen antwoord op en de politieambtenaar bleef maar schreeuwen dat hij de waterkraan moest opendraaien. Verzoeker gaf voorts aan dat hij hier niet aan voldeed omdat hij zich beledigd en aangetast in zijn privacy voelde nu politieambtenaar E. zonder machtiging tot binnentreden binnentrad. Verzoeker heeft vervolgens tegen politieambtenaar E. gezegd dat deze zijn woning moest verlaten. Volgens verzoeker zou hij gewoon de deur hebben opengedaan wanneer politieambtenaar E. op de deur had geklopt.

3. De korpsbeheerder liet in zijn reactie weten de klacht van verzoeker ongegrond te achten. Hij verwees hierbij naar zijn eerder ingenomen standpunt op basis van het advies van de klachtencommissie tijdens de interne klachtbehandeling. In dit advies van 28 maart 2007 overwoog de klachtencommissie dat zij het minder gewenst vond dat politieambtenaar E. zonder toestemming van verzoeker en zonder in het bezit te zijn van een machtiging tot binnentreden, verzoekers kamer/woning was binnengegaan. Volgens de klachtencommissie had politieambtenaar E. alternatieven voor handen, zoals het kloppen op de deur van verzoeker. Nu politieambtenaar E. echter terstond de kamer/woning van verzoeker verliet toen verzoeker dit aan hem vroeg, achtte de klachtencommissie het optreden van politieambtenaar E. in deze situatie niet onbehoorlijk.

4. In het door de korpsbeheerder overgelegde proces-verbaal van aanhouding van 5 januari 2006, opgemaakt door politieambtenaar E. en in het door hem opgemaakte schriftelijk rapport van 31 maart 2006 staat onder meer het volgende vermeld. Politieambtenaar E. verklaarde dat hij op 5 januari 2006 omstreeks 9.15 uur werd gebeld door mevrouw H. met de mededeling dat verzoeker de waterkraan had afgesloten. Politieambtenaar E. probeerde eerst telefonisch contact te krijgen met verzoeker, maar toen dit niet lukte is hij ter plaatse gegaan om mevrouw H. hulp te verlenen op grond van artikel 2 Politiewet (zie Achtergrond, onder I.). Ter plaatse toonde mevrouw H. de waterkraan in de gemeenschappelijke ruimte. Verder wees mevrouw H. naar de openstaande deur van een woning welke direct in verbinding stond met de gemeenschappelijke ruimte en verklaarde dat verzoeker daar woonde. Politieambtenaar E. is vervolgens de openstaande kamer/woning binnengelopen en zag dat verzoeker lag te slapen. Politieambtenaar E. sprak verzoeker vervolgens aan, waarop verzoeker tegen hem begon te schreeuwen dat hij de woning onmiddellijk moest verlaten. Hierop verliet politieambtenaar E. terstond de woning. Verzoeker liep achter hem aan en schreeuwde dat hij ook de gemeenschappelijke ruimte moest verlaten. Hierop deelde politieambtenaar E. mee dat hij zich met toestemming van mevrouw H. in de gemeenschappelijke ruimte bevond en dat hij met verzoeker wilde praten. Hierop schreeuwde verzoeker dat hij het

water had afgesloten, dat hij niet ging vertellen waar de kraan zat en dat hij de kraan meteen weer zou dichtdraaien op het moment dat politieambtenaar E. deze zou opendraaien. Verder voegde verzoeker hieraan toe dat hij wilde dat politieambtenaar E. uit zijn woning vertrok, aldus politieambtenaar E.

Beoordeling

5. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het huisrecht is neergelegd in de Grondwet (zie Achtergrond, onder II.). Het huisrecht houdt voor bestuursorganen in dat zij buiten de bij of krachtens de wet bepaalde gevallen niet binnentreden in een woning tegen de wil van de bewoner. Dit betekent dat politieambtenaren een woning niet mogen betreden wanneer de bewoner hiertoe geen toestemming heeft gegeven, tenzij zij over een machtiging tot binnentreden beschikken.

6. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat politieambtenaar E. de kamer/woning van verzoeker is binnengegaan zonder verkregen toestemming van verzoeker en zonder machtiging tot binnentreden. Voor het binnentreden in een woning is echter vereist dat de bewoner expliciet toestemming geeft om de woning te betreden (zie Achtergrond, onder III.). Nu verzoeker geen toestemming had gegeven om zijn kamer/woning te betreden mocht politieambtenaar E. verzoekers kamer/woning niet in lopen, ondanks dat de deur van deze kamer/woning openstond. Hiermee is het huisrecht niet gerespecteerd. Dat politieambtenaar E. wellicht terstond de kamer/woning van verzoeker heeft verlaten op het moment dat verzoeker dit vroeg brengt weliswaar met zich dat de schending van het huisrecht beperkt is gebleven, maar doet hier niet aan af.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

II. Ten aanzien van het aanmerken als verdachte, de machtiging tot binnentreden, het aanhouden en het boeien

Bevindingen

1. Verzoeker klaagt erover dat hij onterecht als verdachte is aangemerkt, waardoor de later afgegeven machtiging tot binnentreden niet had mogen worden verstrekt. Volgens verzoeker was het verzoek van politieambtenaar E. niet gebaseerd op enige rechtsgrond, waardoor er geen sprake was van het negeren van een bevoegd gegeven ambtelijk bevel. Volgens verzoeker was hij dan ook onterecht als verdachte aangemerkt, en was de machtiging onterecht afgegeven. Voorts bracht verzoeker naar voren dat hij ook niet had mogen worden geboeid bij zijn aanhouding, nu hij zich niet agressief gedroeg. Het aanleggen van de boeien was dan ook disproportioneel.

2. De korpsbeheerder gaf in zijn reactie aan de klachten van verzoeker na overleg met het Openbaar Ministerie gegrond te achten. De korpsbeheerder lichtte zijn standpunt als volgt toe. Uit jurisprudentie (zie Achtergrond, onder IV.) bleek dat voor een bevel of vordering krachtens wettelijk voorschrift gedaan als bedoeld in artikel 184 eerste lid van het Wetboek van Strafrecht (hierna Sr) vereist is dat het betreffende voorschrift uitdrukkelijk inhoudt dat de betrokken ambtenaar gerechtigd is tot het geven van een bevel of het doen van een vordering. Artikel 2 Politiewet bevat een algemene taakomschrijving voor de politie en kan dan ook niet worden aangemerkt als een wettelijk voorschrift op basis waarvan de vordering of bevelen kunnen worden gegeven waaraan op straffe van overtreding van artikel 184 eerste lid Sr moet worden voldaan. De korpsbeheerder vervolgde dat artikel 2 Politiewet wel kan worden aangemerkt als een wettelijk voorschrift ter uitvoering waarvan de in artikel 184 Sr bedoelde ambtenaren handelingen kunnen ondernemen waarvan het beletten, belemmeren of vrijdelen overtreding van artikel 184 eerste lid Sr kan opleveren.

De korpsbeheerder was van mening dat verzoeker niet kon worden verdacht van het beletten, belemmeren of vrijdelen van een ambtshandeling. Derhalve had verzoeker niet mogen worden aangehouden en was het binnentreden en het boeien dan ook niet behoorlijk.

3. In het proces-verbaal van aanhouding d.d. 5 januari 2006, opgemaakt door politieambtenaar E., staat onder meer voor zover relevant het volgende vermeld. Nadat politieambtenaar E. de woning van verzoeker verliet, zei politieambtenaar E. tegen verzoeker dat hij geen recht had de waterkraan dicht te draaien en dat hij de waterkraan open moest draaien zodat mevrouw H. weer water had. Hierop antwoordde verzoeker dat hij niets ging opendraaien en dat politieambtenaar E. uit zijn woning moest weggaan. Verzoeker ging hierbij dreigend voor politieambtenaar E. staan, waarop politieambtenaar E. verzoeker een duw naar achteren gaf. Wederom zei politieambtenaar E. tegen verzoeker dat hij de kraan open moest draaien. Hierbij voegde politieambtenaar E. er aan toe dat wanneer verzoeker dit niet zou doen hij hem zou aanhouden. Verzoeker weigerde echter de waterkraan te tonen dan wel open te draaien. Hierop zei politieambtenaar E. voor de laatste keer tegen verzoeker dat hij de waterkraan moest opendraaien, omdat hij anders zou worden aangehouden. Verzoeker reageerde niet op deze woorden. Hierop deelde politieambtenaar E. mee dat verzoeker was aangehouden wegens het beletten, belemmeren of vrijdelen van ambtshandelingen, zoals bedoeld in artikel 184 van het Wetboek van Strafrecht. Vervolgens liep verzoeker zijn woning in en deed de deur op slot. Politieambtenaar E. verzocht een hulpofficier van justitie ter plaatse te komen. Hulpofficier D. verscheen ter plaatse en schreef een machtiging tot binnentreden uit. Na te zijn binnengetreten trof politieambtenaar E. verzoeker aan in zijn bed en werd hij aangehouden. Nadat verzoeker door politieambtenaar E. was aangehouden werd verzoeker geboeid en is hij overgebracht naar het politiebureau.

4. In het door politieambtenaar E. opgemaakt schriftelijke rapport van 31 maart 2006 verklaarde hij dat hij besloot verzoeker geboeid over te brengen naar het bureau gelet op

het agressieve gedrag en handelen van verzoeker. Dit gedrag bestond uit het schreeuwen naar politieambtenaar E, het dreigend op politieambtenaar E. aflopen en voor hem blijven staan waarbij verzoeker zijn gezicht op twee centimeter voor het gezicht van politieambtenaar E. bracht en het onttrekken aan zijn aanhouding door bij politieambtenaar E. weg te lopen en de deur van zijn woning op slot te doen. Nadat politieambtenaar E. korte tijd later de woning van verzoeker binnentrad met behulp van een machtiging tot binnentreden zag hij dat verzoeker op bed lag. Op de mededeling van politieambtenaar E. dat hij was aangehouden schreeuwde verzoeker de woorden "waarom ben ik aangehouden?".

5. In het door de korpsbeheerder overgelegde verslag van politieambtenaar L. van 9 maart 2009, vermeldde politieambtenaar L. nog dat verzoeker zich niet fysiek tegen zijn aanhouding verzette.

Beoordeling

Ten aanzien van het aanmerken als verdachte en binnentreden

6. Het is een vereiste van behoorlijk overheidsoptreden dat grondrechten worden gerespecteerd. Het recht op persoonlijke vrijheid is gewaarborgd in de Grondwet en in internationale verdragen. In de wet is geregeld in welke gevallen de overheid een burger zijn vrijheid mag benemen. Zo bieden de artikelen 53 en 54 Wetboek van Strafvordering een wettelijke basis voor aanhouding van een verdachte (zie Achtergrond, onder V., Va. en Vb.).

7. Om een persoon te kunnen aanhouden dient deze persoon te kunnen worden aangemerkt als verdachte. De eerste vraag is of verzoeker kon worden aangemerkt als verdachte van overtreding van artikel 184 eerste lid Sr. Artikel 27 van het Wetboek van Strafvordering (zie Achtergrond, onder VI.) omschrijft de verdachte als degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan enig strafbaar feit voortvloeit.

8. Uit het onderzoek is gebleken dat politieambtenaar E. naar de woning van verzoeker en mevrouw H. ging voor het verlenen van hulp aan mevrouw H. op grond van artikel 2 Politiewet. Verzoeker voldeed vervolgens niet aan de vordering van politieambtenaar E. om de waterkraan open te draaien. Hierop werd hij aangehouden wegens strafbaar handelen als bedoeld in artikel 184 eerste lid, Sr. Uit jurisprudentie volgt dat voor een bevel of vordering krachtens wettelijk voorschrift als bedoeld in art. 184, eerste lid, Sr, vereist is dat het betreffende voorschrift uitdrukkelijk inhoudt dat de betrokken ambtenaar gerechtigd is tot het geven van een bevel of het doen van een vordering. Artikel 2 Politiewet kan niet worden aangemerkt als een wettelijk voorschrift op basis waarvan vorderingen of bevelen kunnen worden gegeven. Nu in dit geval artikel 2 Politiewet wel de grondslag vormde voor de vordering aan verzoeker om de waterkraan open te draaien is de Nationale

ombudsman met de korpsbeheerder van oordeel dat verzoeker niet kon worden aangemerkt als verdachte van opzettelijk niet voldoen aan bevel of vordering als bedoeld in artikel 184, eerste lid, Sr. Evenmin kan gesteld worden dat er sprake was van het beletten, belemmeren of vrijdelen van een ambtshandeling als bedoeld in art. 184, eerste lid, Sr. Dit brengt met zich dat er geen grond bestond voor het binnentreden in de kamer/woning van verzoeker zodat verzoeker kon worden aangehouden. Politieambtenaar E. heeft dan ook door verzoeker onterecht als verdachte aan te merken en hem vervolgens via een machtiging tot binnentreden in zijn kamer/woning aan te houden, het recht op bescherming van de persoonlijke vrijheid niet voldoende gerespecteerd.

De gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Ten aanzien van het boeien

9. Nu hiervoor onder punt 8 is geoordeeld dat verzoeker ten onrechte als verdachte is aangemerkt en derhalve niet had mogen worden aangehouden is de Nationale ombudsman met de korpsbeheerder van oordeel dat het boeien van verzoeker ook niet behoorlijk is. Niettemin zal de Nationale ombudsman een oordeel geven over het boeien als zodanig.

10. Het recht op onaantastbaarheid van het lichaam is neergelegd in internationale verdragen en de Grondwet (zie Achtergrond, onder VII. en VIIa.). Het aanleggen van handboeien vormt een inbreuk op de lichamelijke integriteit van de betreffende persoon. Een politieambtenaar kan een aangehouden verdachte ten behoeve van het voervoer handboeien aanleggen. Dit mag alleen gebeuren als dit noodzakelijk is vanwege vluchtgevaar of gevaar voor de veiligheid van de betrokken persoon of politieambtenaar (zie Achtergrond, onder VIII.). Het aanleggen van handboeien tijdens het vervoer van een arrestant naar het politiebureau mag geen automatisme zijn.

11. De reden om verzoeker te boeien bestond uit het agressieve gedrag van verzoeker. Uit het proces-verbaal van aanhouding en de verklaring van politieambtenaar E. komt echter naar voren dat verzoeker het agressieve gedrag vertoonde op het moment dat politieambtenaar E. voor de eerste keer verzoeker aansprak. Nadat verzoeker wegliep en zijn deur op slot deed verzocht politieambtenaar E. een hulpofficier van justitie ter plaatse te komen met een machtiging tot binnentreden. De Nationale ombudsman gaat er dan ook van uit dat tussen het moment dat verzoeker wegliep en zijn deur op slot deed, en het ter plaatse komen van de hulpofficier van justitie en het hierop volgende binnentreden en het aangehouden van verzoeker enige tijd heeft gezeten. Uit de stukken blijkt voorts dat toen politieambtenaar E. de woning van verzoeker betrad, verzoeker op zijn bed lag. Naar het oordeel van de Nationale ombudsman is er niet gebleken dat verzoeker, toen hij vervolgens daadwerkelijk werd aangehouden, zich dusdanig onberekenbaar heeft gedragen, dat politieambtenaar E. op grond daarvan in redelijkheid kon vrezen voor zijn veiligheid, die van derden, of die van verzoeker. Het eerder door verzoeker getoonde

agressieve gedrag is naar het oordeel van de Nationale ombudsman niet van dusdanige aard dat dit het aanleggen van de boeien enige tijd later rechtvaardigt.

Gelet op deze omstandigheden is de Nationale ombudsman van oordeel dat politieambtenaar E. niet in redelijkheid kon overgaan tot het boeien van verzoeker, en dat derhalve het recht op onaantastbaarheid van het lichaam niet is gerespecteerd.

De gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Conclusie

De klacht over de onderzochte gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland, is

gegrond ten aanzien van:

het binnentreden in de kamer/woning van verzoeker zonder toestemming, wegens het niet voldoende respecteren van het huisrecht;

het onterecht aanmerken als verdachte, het binnentreden met machtiging en het aanhouden, wegens het niet voldoende respecteren van het recht persoonlijke vrijheid;

het boeien van verzoeker, wegens het niet voldoende respecteren van het recht op onaantastbaarheid van het lichaam.

Onderzoek

Op 1 april 2008 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van de heer M. te A., ingediend door de heer De Bruijn en mevrouw Spooren te Amsterdam, met een klacht over een gedraging van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland. Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben. Tevens werd de korpsbeheerder een aantal specifieke vragen gesteld. In verband met zijn verantwoordelijkheid voor justitieel politieoptreden werd ook de hoofdofficier van justitie te Amsterdam over de klacht geïnformeerd en in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze kenbaar te maken, voor zover daarvoor naar zijn oordeel reden was. De genoemde hoofdofficier van justitie maakte van deze gelegenheid geen gebruik.

Tijdens het onderzoek kregen de beheerder van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland en verzoeker de gelegenheid op de door ieder van hen verstrekte inlichtingen te reageren.

In het kader van het onderzoek werd betrokkenen verzocht op de bevindingen te reageren. Noch de korpsbeheerder noch verzoeker gaf binnen de gestelde termijn een reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie.

Verzoekschrift van verzoeker van 1 april 2008, met bijlagen.

Het interne klachtendossier van het regionale politiekorps Amsterdam-Amstelland, met bijlagen, waaronder:

de beslissing van de korpsbeheerder van 20 juni 2007;

het advies van de klachtencommissie van 28 maart 2007;

schriftelijk rapport van politieambtenaar L. van 30 maart 2006;

schriftelijk rapport van politieambtenaar E. van 31 maart 2007.

Standpunt van de korpsbeheerder van 8 april 2009 met bijlagen.

Aanvullend standpunt van de korpsbeheerder van 15 april 2009.

Bevindingen

Zie onder Beoordeling.

Achtergrond

I. Politiewet 1993

Artikel 2

"De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven."

II. Grondwet

Artikel 12

"1. Het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is alleen geoorloofd in de gevallen bij of krachtens de wet bepaald, door hen die daartoe bij of krachtens de wet zijn aangewezen.

2. Voor het binnentreden overeenkomstig het eerste lid zijn voorafgaande legitimatie en mededeling van het doel van het binnentreden vereist, behoudens bij de wet gestelde uitzonderingen.

3. Aan de bewoner wordt zo spoedig mogelijk een schriftelijk verslag van het binnentreden verstrekt. Indien het binnentreden in het belang van de nationale veiligheid of dat van de strafvordering heeft plaatsgevonden, kan volgens bij de wet te stellen regels de verstrekking van het verslag worden uitgesteld. In de bij de wet te bepalen gevallen kan de verstrekking achterwege worden gelaten indien het belang van de nationale veiligheid zich tegen verstrekking blijvend verzet."

III. Algemene wet op het binnentreden

Artikel 1

"1. Degene die bij of krachtens de wet belast is met de opsporing van strafbare feiten of enig ander onderzoek, met de uitvoering van een wettelijk voorschrift of met het toezicht op de naleving daarvan, dan wel een bevoegdheid tot vrijheidsbeneming uitoefent, en uit dien hoofde in een woning binnentreedt, is verplicht zich voorafgaand te legitimeren en mededeling te doen van het doel van het binnentreden. Indien twee of meer personen voor hetzelfde doel in een woning binnentreden, rusten deze verplichtingen slechts op degene die bij het binnentreden de leiding heeft.

2. Indien de naleving van de in het eerste lid bedoelde verplichtingen naar redelijke verwachting ernstig en onmiddellijk gevaar oplevert voor de veiligheid van personen of goederen, feitelijk onmogelijk is dan wel naar redelijke verwachting de strafvordering schaadt ten aanzien van misdrijven waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten, gelden deze verplichtingen slechts voor zover de naleving daarvan in die omstandigheden kan worden gevergd.

(...)

4. De persoon, bedoeld in het eerste lid, die met toestemming van de bewoner wenst binnen te treden, vraagt voorafgaand aan het binnentreden diens toestemming. De toestemming moet blijken aan degene die wenst binnen te treden."

Artikel 2

"1. Voor het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner is een schriftelijke machtiging vereist, tenzij en voor zover bij wet aan rechters, rechterlijke colleges, leden van het openbaar ministerie, burgemeesters, gerechtsdeurwaarders en belastingdeurwaarders de bevoegdheid is toegekend tot het binnentreden in een woning zonder toestemming van de bewoner. De machtiging wordt zo mogelijk getoond.

2. Onze Minister van Justitie stelt het model van deze machtiging vast.

3. Een schriftelijke machtiging als bedoeld in het eerste lid is niet vereist, indien ter voorkoming of bestrijding van ernstig en onmiddellijk gevaar voor de veiligheid van personen of goederen terstond in de woning moet worden binnentreden."

IV. Hoge Raad, strafkamer NJ 2008, 206 29 januari 2008

"... Essentie:

Voor een bevel of vordering 'krachtens wettelijk voorschrift' gedaan als bedoeld in art. 184, eerste lid, Sr is vereist dat het betreffende voorschrift uitdrukkelijk inhoudt dat de betrokken ambtenaar gerechtigd is tot het geven van een bevel of het doen van een vordering. Art 2 Politiewet 1993 bevat een algemene taakomschrijving voor de politie en kan niet worden aangemerkt als een wettelijk voorschrift op basis waarvan vorderingen of bevelen kunnen worden gegeven waaraan op straffe van overtreding van art. 184, eerste lid, Sr moet worden voldaan. Art. 2 Politiewet 1993 kan wel worden aangemerkt als een wettelijk voorschrift ter uitvoering waarvan de in art. 184 Sr bedoelde ambtenaren handelingen kunnen ondernemen waarvan het beletten, belemmeren of vrijdelen overtreding van art. 184, eerste lid, Sr kan opleveren.

(...)

3.2.5.

Het hof heeft ten aanzien van de bewezenverklaring het volgende overwogen:

Inspecteur van politie D. Both heeft de gegeven vordering, nadat de eigenaar verdachte vruchteloos had gesommeerd het hem in eigendom toebehorende terrein te verlaten, kunnen baseren op artikel 2 van de Politiewet 1993.

3.3.1.

Hij die opzettelijk niet voldoet aan een bevel of een vordering, krachtens wettelijk voorschrift gedaan door een ambtenaar met de uitoefening van enig toezicht belast of door een ambtenaar belast met of bevoegd verklaard tot het opsporen of onderzoeken van strafbare feiten, alsmede hij die opzettelijk enige handeling, door een van die ambtenaren ondernomen ter uitvoering van enig wettelijk voorschrift, belet, belemmert of vrijdelt, wordt

gestraft met gevangenisstraf van ten hoogste drie maanden of geldboete van de tweede categorie.

3.3.2.

Art. 2 Politiewet 1993 luidt als volgt:

De politie heeft tot taak in ondergeschiktheid aan het bevoegde gezag en in overeenstemming met de geldende rechtsregels te zorgen voor de daadwerkelijke handhaving van de rechtsorde en het verlenen van hulp aan hen die deze behoeven.

3.4.

Het oordeel van het Hof dat de onderhavige vordering kan worden gebaseerd op Art.2 Politiewet 1993, getuigt van een onjuiste rechtsopvatting. Art. 184, eerste lid, Sr eist een 'krachtens wettelijk voorschrift' gedane vordering. Een dergelijk voorschrift moet uitdrukkelijk inhouden dat de betrokken ambtenaar gerechtigd is tot het doen van een vordering. Art. 2 Politiewet 1993 bevat een algemene taakomschrijving voor de politie en kan niet worden aangemerkt als een wettelijk voorschrift op basis waarvan vorderingen of bevelen kunnen worden gegeven waaraan op straffe van overtreding van art. 184, eerste lid, Sr moet worden voldaan. Daarbij verdient echter opmerking dat art. 2 Politiewet 1993 wel als een wettelijk voorschrift kan worden aangemerkt ter uitvoering waarvan de in art. 184 Sr bedoelde ambtenaren handelingen kunnen ondernemen waarvan het beletten, belemmeren of vrijdelen overtreding van art. 184, eerste lid, Sr kan opleveren.

3.5.

Het middel is derhalve terecht voorgesteld.

4. Slotsom

Hetgeen hiervoor is overwogen brengt mee dat de bestreden uitspraak niet in stand kan blijven, het tweede middel geen bespreking behoeft en als volgt moet worden beslist.

5. Beslissing

De Hoge Raad:

vernietigt de bestreden uitspraak■ wijst de zaak terug naar het Gerechtshof te Leeuwarden, opdat de zaak op het bestaande hoger beroep opnieuw wordt berecht en afgedaan..."

V. Grondwet

Artikel 15 eerste lid

"Buiten de gevallen bij of krachtens de wet bepaald mag niemand zijn vrijheid worden ontnomen."

Va. Europees verdrag voor de rechten van de mens

Artikel 5

"1. Een ieder heeft recht op vrijheid en veiligheid van zijn persoon. Niemand mag zijn vrijheid worden ontnomen, behalve in de navolgende gevallen en overeenkomstig een wettelijk voorgeschreven procedure..."

Vb. Wetboek van Strafvordering

Artikel 53, eerste lid

"In geval van ontdekking op heeter daad is ieder bevoegd den verdachte aan te houden."

Artikel 54, eerste lid

"Ook buiten het geval van ontdekking op heeter daad is de officier van justitie bevoegd den verdachte van eenig strafbaar feit waarvoor voorloopige hechtenis is toegelaten, aan te houden en naar eene plaats van verhoor te geleiden; hij kan ook diens aanhouding of voorgeleiding bevelen."

VI. Wetboek van Strafvordering

Artikel 27, eerste lid.

"1. Als verdachte wordt vóórdát de vervolging is aangevangen, aangemerkt degene te wiens aanzien uit feiten of omstandigheden een redelijk vermoeden van schuld aan eenig strafbaar feit voortvloeit."

Dit artikel stelt aan de mate van verdenking niet de eis van een "ernstig" vermoeden, maar eist wél dat het vermoeden van schuld (het "gedaan hebben") moet steunen op feiten of omstandigheden en dat dit vermoeden bovendien naar objectieve maatstaven gemeten "redelijk" dient te zijn, dat wil zeggen "niet enkel in de oogen van den opsporingsambtenaar doch redelijk op zichzelf" (Memorie van Toelichting). Een redelijk vermoeden alleen op basis van subjectief inzicht is niet voldoende."

VII. Grondwet

Artikel 11

"Ieder heeft, behoudens bij of krachtens de wet te stellen beperkingen, recht op onaantastbaarheid van zijn lichaam."

Artikel 15, vierde lid

"Hij aan wie rechtmatig zijn vrijheid is ontnomen, kan worden beperkt in de uitoefening van grondrechten voor zover deze zich niet met de vrijheidsontneming verdraagt."

VIIa. Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens

Artikel 8

"1. Een ieder heeft recht op respect voor zijn privé leven, zijn familie- en gezinsleven, zijn woning en zijn correspondentie.

2. Geen inmenging van enig openbaar gezag is toegestaan in de uitoefening van dit recht, dan voor zover bij de wet is voorzien en in een democratische samenleving noodzakelijk is in het belang van de nationale veiligheid, de openbare veiligheid of het economisch welzijn van het land, het voorkomen van wanordelijkheden en strafbare feiten, de bescherming van de gezondheid of de goede zeden of voor de bescherming van de rechten en vrijheden van anderen."

VIII. Ambtsinstructie voor de politie, de Koninklijke Marechaussee en de buitengewoon opsporingsambtenaar

Artikel 22

"1. De ambtenaar kan een persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, ten behoeve van het vervoer handboeien aanleggen.

2. De maatregel, bedoeld in het eerste lid, kan slechts worden getroffen, indien de feiten of omstandigheden dit redelijkerwijs vereisen met het oog op gevaar voor ontvluchting, dan wel met het oog op gevaar voor de veiligheid of het leven van de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, van de ambtenaar of van derden.

3. De in het tweede lid bedoelde feiten of omstandigheden kunnen slechts gelegen zijn in:

a. de persoon die rechtens van zijn vrijheid is beroofd, of b. de aard van het strafbare feit op grond waarvan de vrijheidsbeneming heeft plaatsgevonden, één en ander in samenhang met de wijze waarop en de situatie waarin het vervoer plaatsvindt."

Nota van Toelichting, behorend bij de Ambtsinstructie

Artikel 22-23 (...)

"Handboeien mogen slechts worden aangelegd bij het vervoer van arrestanten. (...) De omstandigheden die aanleiding kunnen geven tot het omleggen van handboeien kunnen gelegen zijn in: de persoon van de arrestant, de inrichting van de (dienst)auto, de situatie waarin vervoerd wordt en het ontbreken van de mogelijkheden om op andere wijze met minder ingrijpende maatregelen (bv. door plaatsneming van een politieambtenaar naast de arrestant) een veilig transport te waarborgen. Bij omstandigheden die samenhangen met de persoon kan worden gedacht aan zijn gedrag, mogelijk eerdere ervaringen van de politie met deze persoon op grond waarvan moeilijkheden moeten worden gevreesd, dan wel de aard of de ernst van het feit waarvoor deze is aangehouden. ..."

13

2008.03825

de Nationale ombudsman